یادداشت

محمدجواد اخوان

مکتبی که آموزگار عزت است

از میان عناصر هویت‌آفرین قیام حضرت سیدالشهدا(ع)، «دفاع از عزت اسلامی» بسیار برجسته و پررنگ است و چنانکه همه می‌دانیم جمله معروف «هیهات مناالذله» منقول از آن حضرت بر تارک این پرچم پرافتخار می‌درخشد.

مفهوم عزت از مفاهیم دینی و مأخوذ از معارف قرآنی است که در آموزه‌های دین مبین اسلام مورد تأکید جدی بوده و مختص خداوند و مؤمنین دانسته شده است. عزت به هر بلندی‌ای گفته می‌شود که آب بر آن مسلط نمی‌شود. ازاین‌رو عزیز به کسی گفته‌شده که تحت سلطه چیزی درنمی‌آید و مسلط بر دیگران است. مقابل عزت، ذلت است. چنانکه امام حسین (ع) می‌فرماید: موتٌ فی عزٍّ خیرٌ من حیاه فی ذلٍّ؛ مرگ با عزت و آزادگی بهتر است از زیستن با ذلت و حقارت. در بررسی و تبیین این مفهوم مهم در مکتب عاشورا، می‌توان ابعاد ذیل را برای آن متصور بود:

۱- مبارزه حق و باطل

نقطه مقابل قیام حضرت سیدالشهدا (ع)، دستگاه طاغوتی و حکومت فاسد و ظالمی بود که مظهر تام و تمام استکبار در آن مقطع تاریخی به شمار می‌آمد.

انحرافی که در جامعه اسلامی، پس از پیامبر اکرم (ص) بروز و ظهور پیدا کرد، روندی را شکل داد که پنج دهه بعد سلطنت تمام‌عیار بر کرسی جانشینی رسول‌الله جلوس کرد و به تغییر هویت جامعه اسلامی انجامید. حضرت امام حسین در مقابل این مظهر استکبار ایستاد و قیام کرد.

رهبر معظم انقلاب‌اسلامی، حضرت آیت‌الله خامنه‌ای درباره این بعد از قیام عاشورا می‌فرمایند: «امام حسین علیه‌السلام در مقابل چنین وضعیتی مبارزه می‌کرد. مبارزه او بیان کردن، روشنگری، هدایت و مشخص کردن مرز بین حقّ و باطل - چه در زمان یزید و چه قبل از او - بود. منتها آنچه در زمان یزید پیش آمد و اضافه شد، این بود که آن پیشوای ظلم و گمراهی و ضلالت، توقّع داشت که این امام هدایت پای حکومت او را امضا کند؛ «بیعت» یعنی این. می‌خواست امام حسین علیه‌السلام را مجبور کند به‌جای اینکه مردم را ارشاد و هدایت فرماید و گمراهی آن حکومت ظالم را برای آنان تشریح نماید، بیاید حکومت آن ظالم را امضا و تأیید هم بکند! قیام امام حسین علیه‌السلام از اینجا شروع شد. اگر چنین توقّع بی‌جا و ابلهانه‌ای از سوی حکومت یزید نمی‌شد، ممکن بود امام حسین همچون زمان معاویه و ائمه بزرگوارِ بعد از خود، پرچم هدایت را برمی‌افراشت؛ مردم را ارشاد و هدایت می‌کرد و حقایق را می‌گفت. منتها او بر اثر جهالت و تکبّر و دوری از همه فضایل و معنویات انسانی یک‌قدم بالاتر گذاشت و توقع داشت که امام حسین علیه‌السلام پای این سیه‌نامه تبدیل امامت اسلامی به سلطنت طاغوتی را امضا کند؛ یعنی بیعت کند.

امام حسین فرمود «مثلی لا یبایع مثله»؛ حسین چنین امضایی نمی‌کند. امام حسین علیه‌السلام باید تا ابد به‌عنوان پرچم حق باقی بماند؛ پرچم حق نمی‌تواند در صف باطل قرار گیرد و رنگ باطل بپذیرد. این بود که امام حسین علیه‌السلام فرمود: «هیهات منّا الذله». حرکت امام حسین، حرکت عزت بود؛ یعنی عزت حق، عزت دین، عزت امامت و عزت آن راهی که پیغمبر ارائه کرده بود. امام حسین علیه‌السلام مظهر عزت بود و چون ایستاد، پس مایه فخر و مباهات هم بود.»

۲- تجسّم معنویت و اخلاق در نهضت حسینی

مؤلفه دیگر عزت در قیام حسینی را می‌توان در تجلی اخلاق و معنویت در این نهضت جست‌وجو کرد. آنچه سبب شد حضرت اباعبدالله و یاران باوفایش در میدان جهاد اصغر تا پای جان ایستادگی کنند، پیروزی و موفقیت در آوردگاه جهاد اکبری بود که در دوران دل‌های خود با نفس اماره کرده بوده و آن را به بند کشیده بودند. حضور جوانان سلحشوری همچون «قاسم‌بن‌الحسن» و «علی‌اکبر» در کنار سالخوردگانی همچون «حبیب بن مظاهر» و «مسلم بن عوسجه» و مستبصرینی همچون «حر بن یزید ریاحی» در این صف واحد و توحیدی، نشان از آن دارد که درس عزت اسلامی در مبارزه با نفس و دنیاپرستی، شاگردانی متنوع، اما درس آموخته داشته و آموزگار این نهضت، تابلویی زیبا از الگوی معنویت و اخلاق الهی را ترسیم کرده است.

این مهم، حتی پس از پایان روز عاشورا نیز تداوم یافت و صبری که در جهاد تبلیغی حضرت زینب کبری (س) و امام زین‌العابدین (ع) در کوفه و شام تبلور یافت، نتیجه موفقیت مبلغان این نهضت در جهاد عزتمندانه در مقابل نفس بوده است.

حضرت امام خامنه‌ای درباره این عنصر مهم در مکتب عاشورا می‌فرمایند: «آن روز کسانی که در مبارزه معنوی بین فضایل و رذایل اخلاقی پیروز شدند و در صف‌آرایی میان جنود عقل و جنود جهل توانستند جنود عقل را بر جنود جهل غلبه دهند، عده اندکی بیش نبودند اما پایداری و اصرار آنها بر استقامت در آن میدان شرف، موجب شد که در طول تاریخ، هزاران هزار انسان آن درس را فراگرفتند و همان راه را رفتند.

اگر آنها در وجود خودشان فضیلت را بر رذیلت پیروز نمی‌کردند، درخت فضیلت در تاریخ خشک می‌شد اما آن درخت را آبیاری کردند و شما در زمان خودتان خیلی‌ها را دیدید که در درون خود فضیلت را بر رذیلت پیروز و هوی‌های نفسانی را مقهور احساسات و بینش و تفکر صحیح دینی و عقلانی کردند. همین پادگان دوکوهه و پادگان‌های دیگر و میدان‌های جنگ و سرتاسر کشور، شاهد دهها و صدها هزار نفر از آنها بوده است. امروز هم دیگران از شما یاد گرفته‌اند؛ امروز در سرتاسر دنیای اسلام آن کسانی که حاضرند در درون خود و در صف‌آرایی حق و باطل، حق را بر باطل پیروز کنند و غلبه دهند، کم نیستند. پایداری شما - چه در دوران دفاع مقدس و چه در بقیه آزمایش‌های بزرگ این کشور - این فضیلت‌ها را در زمانه ما ثبت کرد.

۳- مصائب کربلا

مؤلفه دیگری که البته عمدتاً بیشتر موردتوجه عموم مردم قرار می‌گیرد، ذکر مصائب و فجایع ناگوار عاشورا و پس‌ازآن و ستمی است که در این واقعه بر آل الله رفته است. رهبر معظم انقلاب درباره این مؤلفه نیز می‌فرمایند: «اگرچه مصیبت و شهادت است؛ اگرچه شهادت هر یک از جوانان بنی‌هاشم، کودکان، طفلان کوچک و اصحاب کهنسال در اطراف حضرت ابی‌عبدالله‌الحسین علیه‌السلام یک مصیبت و داغ بزرگ است اما هرکدام حامل یک جوهره عزت و افتخار هم هست.»

نگاه حق‌جویانه و ژرف‌اندیشانه به حادثه عاشورا، موجب می‌شود در همین فجایع و مصائب نیز عنصر عزت‌خواهی و عزتمداری دیده شود. چنانکه از حضرت امام حسین منقول است: «ما أَهوَنَ المَوتَ عَلی سَبیلِ نَیلِ العِزِّ وَإحیاءِ الحَقِّ لَیسَ المَوتُ فی سَبیلِ العِزِّ إلاّحَیاهٌ خالِدَهٌ ولی اَست الحَیاهُ مَعَ الذُّلِّ إلاّ المَوتَ الَّذی لاحَیاهَ مَعَهُ؛ چه آسان است مرگی که در راه رسیدن به عزت و احیای حق باشد، مرگ عزتمندانه جز زندگی جاوید و زندگی ذلیلانه جز مرگ همیشگی نیست.»

در مجموع باید گفت مکتب عاشورا حامل درس‌های بزرگی از تجلی عزت است که شرایط خاص سیاسی، اجتماعی و بین‌المللی امروز، تأملی دوباره در این درس‌ها و عبرت‌آموزی از آن‌را می‌طلبد که امید است در ایامی که به تعزیت آن بزرگواران در سوگ نشسته‌ایم، فرصت این اندیشه‌ورزی را بیابیم.

خبر

اسماعیل هنیه در نامه‌ای به رهبر انقلاب:

مقاومت تا پیروزی نهایی تجدیدناپذیر است

رویکرد تجدیدناپذیر خود را برای حضور در سنگر مقاومت پایدار در کنار همه قوای حق و عدالت و پیشران همه آنها ایران، تا پیروزی نهایی اعلام می‌کنیم.

به گزارش پایگاه اطلاع‌رسانی دفتر مقام معظم رهبری، اسماعیل هنیه، رئیس دفتر سیاسی جنبش مقاومت اسلامی فلسطین (حماس) در نامه‌ای به حضرت آیت‌الله خامنه‌ای، با ابراز تشکر و قدردانی از حمایت صریح رهبر معظم انقلاب اسلامی از مقاومت فلسطین در دیدار هیئت اعزامی حماس و اعلام آمادگی ایران برای تجهیز مقاومت به آنچه برای انجام وظیفه به آن نیاز دارد، تأکید کرد: بار دیگر رویکرد تجدیدناپذیر خود را برای حضور در سنگر مقاومتِ پایدار در کنار همه قوای حق و عدالت و آزادگی و پیشران همه آنها جمهوری اسلامی ایران، تا پیروزی نهایی اعلام می‌کنیم. هنیه در این نامه خطاب به رهبر انقلاب اسلامی گفته است: خدای بزرگ را سپاسگزارم که وجود شما را به ما ارزانی داشت و از او می‌طلبیم که نعمت‌هایش را بر شما عنایت فرموده و بلاهایش را از شما دور بدارد و شما را از حیله و مکر دشمنان ظالم و مستبد در امان بدارد.

رئیس دفتر سیاسی حماس همچنین از استقبال ممتاز رهبر معظم انقلاب و مسئولان جمهوری اسلامی ایران از هیئت اعزامی حماس تشکر کرده است. هنیه خاطرنشان کرده است: هیئت اعزامی، من را در جریان اخبار و دیدارهای انجام‌شده در این سفر قرار دادند، به‌ویژه اخبار مربوط به ملاقات آنان با حضرتعالی و بیانات صریح‌تان در مساعدت و حمایت ویژه و گسترده از مقاومت و برادران فلسطینی خود، و نیز اعلام آمادگی برای مجهز کردن آنها به هر آنچه برای انجام وظیفه مقاومت خود به آن نیازمندند. سخنانی که موجب مسرّت فراوان ما شد و افق‌های وسیعی را پیش‌روی ما گشود و تأثیرات فراوانی در ابعاد راهبردی و صحنه میدانی با دشمن صهیونیستی به همراه خواهد داشت. رئیس دفتر سیاسی حماس با تشکر از مواضع رهبر انقلاب اسلامی، افزوده است: رویکرد تجدیدناپذیر خود را برای حضور در سنگر مقاومت پایدار در کنار همه قوای حق و عدالت و آزادگی و پیشران همه آنها جمهوری اسلامی ایران، تا پیروزی نهایی اعلام می‌کنیم و به نصرت و وعده‌های الهی اطمینان کامل داریم. هنیه در این نامه خیر و برکت و محقق شدن همه خواسته‌های رهبر معظم انقلاب و امت اسلامی در پیروزی، اقتدار، امنیت، رفاه، نابودی دشمنان و آزادی فلسطین و قدس شریف را از خداوند بزرگ مسئلت کرده است.

گزارش

رحیم زیادعلی

مکرون برای نهمین بار با روحانی گفت‌وگو کرد

اروپا اراده دارد، عمل نه

president

امانوئل مکرون، رئیس جمهور فرانسه و حسن روحانی رئیس جمهور کشورمان از تیرماه سال گذشته تاکنون ۹ بار باهمدیگر گفت‌وگوی تلفنی داشته‌اند که به گفته رئیس دفتر رئیس جمهور این گفت‌وگوها بالغ بر پنج ساعت بوده است. محور این گفت‌وگوها درباره برجام و چگونگی حفظ منافع ایران پس از خروج یکجانبه امریکا از این توافقنامه بین المللی است که بر اساس شواهد بسیاری تاکنون هیچ دستاورد ملموسی برای ایران دربی نداشته است.

نخستین گفت‌وگوی تلفنی روحانی و مکرون به شامگاه پنج‌شنبه ۱۴ تیر ماه ۹۷ باز می‌گردد. روحانی در آن گفت‌وگو با بیان اینکه بسته پیشنهادی اروپا درباره ادامه روند همکاری‌ها در برجام دربرگیرنده همه خواسته‌های ما نیست، با اشاره به مشکلات به وجود آمده برای برخی شرکت‌های اروپایی در پروژه‌های ایران، به‌واسطه خروج یکجانبه امریکا از برجام، گفته بود: «انتظار ما از اروپا ارائه یک برنامه عملیاتی روشن و دارای زمان‌بندی است تا بتواند نقشی جبران کننده در قبال خروج امریکا داشته باشد.» روند گفت‌وگوهای روحانی و مکرون نشان می‌دهد که رئیس جمهور فرانسه در این گفت‌وگوها به نمایندگی از همتایان اروپایی‌اش با مذاکره درمانی تنها وقت‌کشی می‌کند و در عمل اراده‌ای برای اقدام عملی در مسیر تعهدات برجامی ندارد.

روحانی در دومین مکالمه خود با همتای فرانسوی‌اش با بیان اینکه بعد از خروج امریکا از برجام، بار سنگینی بر دوش سایر طرف‌ها برای حفظ این توافق است، تصریح کرده بود: «ایران خواهان حفظ برجام است اما در عین حال اگر در زمینه تضمین کانال‌های مالی و پولی، نفت، بیمه و حمل و نقل، آینده برنامه اجرایی اروپا روشن نباشد، اقدامات دیگری را خواهد داشت.» مکرون در سومین گفت‌وگوی خود با روحانی که ۲۰ فروردین سال جاری صورت گرفت، به «سعی و تلاش» فرانسه برای تأمین منافع ایران از توافق برجام اشاره کرد و از «سازوکار مالی تدوین شده» برای نشان دادن اراده اروپا در حفظ برجام یاد کرد. سازوکاری که مرور زمان نشان داد، پس از گذشت شش ماه از آن وعده‌ها هیچ گام عملی برای تأمین منافع ایران در برجام برداشته نشده است.

روحانی ۲۷ خرداد امسال هنگام دریافت استوارنامه سفیر جدید فرانسه در تهران با اشاره به صبر و خویشتنداری ایران طی یک سال گذشته به درخواست فرانسه و اتحادیه اروپا برای جبران اثرات و تبعات خروج امریکا از برجام، گفته بود: «شرایط کنونی حساس است و فرانسه همچنان فرصت دارد در کنار دیگر اعضای برجام، و در فرصت بسیار کوتاهی که وجود دارد، نقش تاریخی خود را برای حفظ این توافق ایفا کند، چرا که بی‌تردید از بین رفتن برجام، به نفع ایران، فرانسه، منطقه و جهان نیست.» اما گذر زمان نشان داد که طرف‌های اروپایی چندان به این هشدارها توجه ندارند. سرانجام ۱۸ اردیبهشت ۹۸ رئیس جمهور طی نامه‌های جداگانه به سران کشورهای باقیمانده در برجام ۶۰ روز برای اجرای تعهدات خود به ویژه در حوزه‌های بانکی و نفتی فرصت داد و تأکید کرد: «در هر زمان که خواسته‌های ما تأمین شود، ما نیز به همان میزان اجرای مجدد تعهدات متوقف شده را از سر خواهیم گرفت، اما در غیر این صورت، جمهوری اسلامی ایران مرحله به مرحله تعهدات دیگری را متوقف خواهد کرد.» در این نامه نوشته شده بود: «جمهوری اسلامی ایران در مرحله فعلی دیگر خود را متعهد به رعایتِ محدویت‌های مربوط به نگهداری ذخائر اورانیوم غنی شده و ذخائر آب سنگین نمی‌داند.»

۴ تیرماه بود که روحانی در چهارمین گفت‌وگوی تلفنی مکرون با وی با اشاره به اینکه پایبندی ایران در برجام پس از خروج امریکا بر مبنای وعده طرف‌های اروپایی برای تضمین منافع اقتصادی از جمله حل وفصل مسائل مربوط به روابط بانکی و فروش نفت بود که متأسفانه هیچ‌یک از آنها در مقام عمل تحقق پیدا نکرده، بار دیگر هشدار داد: «اگر ایران نتواند از فواید برجام بهره‌مند شود، بر اساس بندهای ۲۶ و ۳۶ برجام مرحله به مرحله تعهدات خود را کاهش خواهد داد.» امانوئل مکرون اما در این گفت‌وگوی تلفنی تنها به یک «اظهار تأسف» بسنده کرد. او خروج امریکا از توافق هسته‌ای، اعمال تحریم علیه ایران و تشدید این تحریم‌ها را مایه تأسف دانست و گفت: «فرانسه همواره برای پایداری برجام و قانع کردن طرف‌های مذاکره به‌ویژه امریکا تلاش و آن را دنبال می‌کند.»

۱۵ تیر ماه مکرون در گفت‌وگوی پنجم خود با روحانی به اقدامات اروپا برای جبران تحریم‌های امریکا اذعان کرد و گفت: «می‌پذیریم که اقدامات اروپا برای جبران تحریم‌های امریکا موفق و کارآمد نبوده است اما همه تلاش خود را برای جبران این موضوع به کار می‌گیریم.» روحانی هم به او گفت: «توقف کلیه تحریم‌ها می‌تواند آغازی برای یک حرکت بین ایران و ۱+۵ باشد.» جمهوری اسلامی گام دوم کاهش تعهدات برجامی را ۱۶ تیرماه برداشت. عباس عراقچی، معاون سیاسی وزیر خارجه و ربیعی سخنگوی دولت در نشستی خبری، اقدام جدید ایران در کاهش تعهدات برجامی را تشریح کردند که طی آن ایران اعلام کرد از میزان ۳/۶۷ غنی‌سازی اورانیوم عبور خواهد کرد و میزان غلظت بر اساس نیاز کشور خواهد بود.

سه روز بعد ۱۹ تیر رئیس جمهور فرانسه، فرستاده ویژه به تهران فرستاد تا پیام کتبی وی را تقدیم همتای ایرانی خود کند. گرچه از محتوای آن پیام خبری منتشر نشد، اما روحانی به فرستاده ویژه مکرون گفت: «ایران کاملاً راه دیپلماسی و مذاکره را باز نگهداشته است.» ششمین گفت‌وگوی تلفنی روحانی و برجام به ۲۷ تیرماه باز می‌گردد. روحانی در این گفت‌وگو تصریح کرد: «گذشت زمان و از دست رفتن فرصت‌ها ایران را مجبور به اجرای گام سوم خود خواهد کرد.» معنای دیگر این حرف روحانی این بود که تلاش‌های اروپا برای اجرای تعهدات برجامی نتوانسته است مطالبات ایران را برآورده سازد. واکنش مکرون اما جالب بود. او به روحانی گفت: «متأسفانه همواره افراطیونی هستند که از تلاش کشورها برای رسیدن به صلح ممانعت می‌کنند و اعلام امریکا مبنی بر سخت‌تر کردن تحریم‌ها علیه ایران در این راستا است.» باز هم اظهار تأسف! گفت‌وگوهای سریالی مکرون-روحانی در نوبت‌های هفتم و هشتم نیز با همین ادبیات دنبال شد که یک سوی آن مطالبه ایران و سوی دیگر اظهار امیدواری و اظهار تأسف.

گفت‌وگوی نهم روحانی و مکرون اما شنبه شب در شرایطی برگزار شد که عباس عراقچی، معاون سیاسی وزیر امور خارجه امروز در رأس هیئتی به پاریس می‌رود. روحانی در تماس تلفنی امانوئل مکرون، تلاش‌های پاریس در راستای حفظ برجام را مجدانه دانست و اظهار داشت: سفر دکتر ظریف به فرانسه، برای افکار عمومی و سیاسی منطقه و جهان حائز اهمیت و قابل توجه بود. رئیس جمهور تصریح کرد: متأسفانه پس از این اقدام یکجانبه امریکا، کشورهای اروپایی نیز اقدامی عملی در مسیر اجرای تعهدات خود نداشتند.

رئیس جمهور رفع کامل همه تحریم‌ها علیه ایران را زمینه‌ساز مذاکرات بعدی دانست و تأکید کرد: اگر اروپا نتواند تعهدات خود را عملیاتی کند، ایران گام سوم در کاهش تعهدات برجامی را به اجرا خواهد رساند که البته این اقدام هم مانند دیگر مراحل اقدامی قابل بازگشت خواهد بود. روحانی تصریح کرد: مفاد توافق برجام تغییرناپذیر بوده و همه طرف‌ها باید نسبت به محتوای آن متعهد باشند. مکرون نیز در این گفت‌وگوی تلفنی، با بیان اینکه کارشناسان ایران و فرانسه به نتایج خوبی در مسیر حل مشکلات پیش رو رسیده و در هفته جاری نیز نشستی میان کارشناسان اقتصادی ایران و فرانسه در پاریس برگزار می‌شود، اظهار داشت: مطمئناً ادامه گفت‌وگوها و حل مشکلات از طریق مذاکره، تصمیمی درست است و باید این مسیر را تا رسیدن به نتیجه مطلوب ادامه دهیم.

اکنون در حالی که تا اجرای مرحله گام سوم کاهش تعهدات کمتر از یک هفته باقی مانده است باید دید، آیا اداره طرف‌های اروپایی برای عمل به تعهدات برجامی در همان لفاظی‌های گذشته باقی خواهد ماند یا گشایشی در این زمینه ایجاد خواهد شود.

ویژه

■ روزنامه اصلاح‌طلب: تغییر موضع عربستان و امارات، نتیجه مقاومت است

روزنامه اصلاح‌طلب اعتماد در یادداشتی با عنوان «انعطاف در ابوظبی و ریاض» آورده: «تغییر مواضع و استراتژی کشورهای امارات و عربستان سعودی در مسائل منطقه و چرخش غیرمنتظره این دو کشور در قبال جمهوری اسلامی ایران دارای اهمیت و قابل تأمل است... برخورد جدی با تجاوز پهپاد امریکایی به حریم هوایی جمهوری اسلامی، زمینه نزدیکی کشورهای منطقه به ویژه عربستان و امارات را با ایران فراهم و باب گفت‌وگو با تهران و همکاری‌های امنیتی و سیاسی و حتی نظامی را برای ایجاد امنیت منطقه باز کرده است». چندی پیش هم این روزنامه اصلاح طلب با اذعان به نتیجه بخش بودن رویکرد مقاومت در دیپلماسی نوشته بود: «بسیاری از افراد درک درستی از ماهیت روابط بین‌الملل و سیاست واقع‌گرایانه ندارند و روابط بین‌الملل را به گفت‌وگو و صلح‌خواهی تقلیل می‌دهند، در حالی که روابط بین‌الملل در اصل متکی به قدرت است و بس.»

اینکه در میان اصلاح طلبان هم کسانی هستند که به تأثیر مقاومت در دیپلماسی اذعان دارند، باز هم جای امیدواری است که سرانجام پی به اشتباه بودن رویکرد مذاکره در مواردی ببرند؛ گرچه صرفاً پس از تحمیل هزینه‌های گزاف بر ملت با پافشاری رویکرد غلط باشد.

■ دیدار روحانی و ترامپ در جلسه بررسی مشکلات منطقه ۲ تهران!

مصطفی کواکبیان که در جلسه بررسی مشکلات منطقه ۲ تهران حضور یافته بود، در سخنانی بی ربط وارد موضوع برجام شد و حتی از امکان دیدار روحانی و ترامپ در صورت فراهم شدن شرایط گفت! کواکبیان که به عنوان نماینده مردم تهران در این جلسه حضور داشت، به جای بررسی مشکلات مردم این منطقه تهران، در مورد برجام گفت و در مورد تعهدات اروپایی‌ها و سپس افزود: «تا زمانی که امریکا به برجام بازنگشته و شروط ما را اجرایی نکرده، ملاقاتی بین رئیس جمهور روحانی و امثال ترامپ صورت نخواهد گرفت، اما اگر شرایط فراهم شود حتماً انجام این ملاقات با اذن رهبری در راستای منافع ملی بوده و بلامانع خواهد بود. نباید برخی کاسه داغ‌تر از آش شده و از رهبر معظم انقلاب جلوتر حرکت کنند و در راه دیپلماسی مانع ایجاد کنند. جالب آنکه کواکبیان در ابتدای همین نشست تأکید کرده بود «مسئولانی که نسبت به مشکلات مردم بی‌تفاوت هستند، شایستگی تصدی مسئولیت ندارند.»

و اما در مورد آنچه کواکبیان پیرامون امکان دیدار رؤسای جمهور ایران و امریکا گفته؛ اولاً این اصرارها در سال‌های گذشته باعث صحبت تلفنی روحانی و اوباما شد، چه نتیجه‌ای گرفتیم؟ چه فایده‌ای برای‌مان داشت؟ ثانیاً مگر برای صحبت تلفنی با اوباما، اذن رهبری لحاظ شد که حالا برای دیدار با ترامپ، ژست ولایتمداری گرفته می‌شود تا راه فرار برای خود ایجاد کنند و از سویی هزینه اصلی را روی دوش ولی‌فقیه بگذارند؟ سر همان صحبت تلفنی روحانی و اوباما هم رهبری در یک سخنرانی عمومی تذکر دادند و آن را «نابجا» دانستند. کاش وقتی یک نماینده مجلس در جلسه‌ای برای بررسی مشکلات شهری یک منطقه از حوزه انتخابیه‌اش حضور می‌یابد و از بی تفاوتی مسئولان به مشکلات مردم قصه می‌سازد، حداقل آن یک جلسه را صرفاً به گفت و شنید در مورد مشکلات مردم منطقه بگذارد.

■ آقای زیباکلام! یک شیرپاک‌خورده مثل شما!

صادق زیباکلام در یک توئیت نوشته که «نمی‌دانم کدام شیرپاک خورده‌ای این تصور را در ذهن جناب روحانی القا کرده که ترامپ شدیداً آرزومند گرفتن عکس با رئیس جمهور ایران است تا با آن پز داده و افتخار نماید. ایشان برای چندمین بار باز تکرار کردند که حاضر نیستند این آرزوی ترامپ را برآورده سازند و در کنار ایشان عکس بگیرند.» صرف‌نظر از درستی و نادرستی توئیت زیباکلام، باید یادآور شویم از این مدل نظرات به رئیس جمهور کم داده نشده و از قضا این میان در ارائه نظراتی اینگونه جالب، نقش صادق زیباکلام کمرنگ هم نبوده است. یادآور شویم زمانی که زیباکلام از پایبندی ترامپ و اروپاییان به برجام می‌گفت: «ترامپ بیشترین انعطاف را نسبت به برجام نشان خواهد داد. او نه تنها برجام را آتش نخواهد زد بلکه پرونده برجام را در جایی امن در کاخ سفید قرار خواهد داد. نباید فراموش کنیم که آقای ترامپ یک بیزینس من و تاجر است و مصالح اقتصادی را فدای شعارهای تندی که در دوران انتخابات داده نمی‌کند. آقای ترامپ می‌داند که اروپا با هرگونه خدشه یا نفی برجام مخالفت خواهد کرد. ترامپ می‌داند که متحدان غربی او قرص و محکم پای برجام ایستاده‌اند و او نیز پای برجام خواهد ایستاد، ضمن اینکه ممکن است در زبان برخی شعارهایی بدهند، اما یقین بدانید وی به برجام وفادار خواهد ماند.» بلی، یک شیرپاک خورده‌ای مثل شما که این طور یقینی از پایبندی امریکا و اروپا به برجام می‌گفتید، پیدا خواهد شد که در مورد آرزوی عکس انداختن ترامپ با روحانی هم قصه بگوید!

گزارش

محمد اسماعیلی

تصویب ۱۰۹ ماده قانون تجارت در ۲ ساعت!

روز گذشته و در ادامی محیرالعقول مجلس شورای اسلامی تنها در دو ساعت ۱۰۹ ماده قانون لایحه تجارت را به تصویب رساند! نظارت و قانونگذاری در کشور بر اساس قانون اساسی به عهده مجلس شورای اسلامی گذاشته شده است که گاه هر دو بعد نظارتی و قانونگذاری تحت‌الشعاع فقدان توان و اطلاعات مناسب منتخبان ملت قرار گرفته است. سلیمی نماینده مجلس روز گذشته در یادداشتی با عنوان «روز عجیب پارلمان با تصویب ۱۰۶ ماده از لایحه تجارت» دانش بسیاری از نمایندگان مجلس را به چالش کشاند و نوشت: «امروز روز عجیبی بود در عرض حدود دو ساعت ۱۰۹ ماده قانون لایحه تجارت در صحن علنی مجلس تصویب شد! واقعا بهت آور بود. مشکل آن است این مباحث تخصصی را عمده نمایندگان متوجه نمی‌شوند! چند نفر از همکاران نماینده نزدم آمده و به صراحت اعلام کردند از این مباحث چیزی نمی‌فهمند!» سلیمی صراحتاً سواد هم کیشان خود را به اقرار تعداد قابل توجهی از آنها محل تردید قرار داده و می‌نویسد: «با این وضع قانون‌نویسی به کجا می‌رویم. البته باید بگویم هر چند مدرک نمایندگان نسبت به دوره‌های قبل ارتقا پیدا کرده اما واقعیت آن است سطح سواد فوق‌العاده ضعیف‌تر شده؛ وقتی ادبیات نمایندگان و مرقومه‌های آنان را با برخی دوره‌ها و بعضی از نمایندگان مقایسه کنید به این مهم روشن‌تر پی می‌برید. اگر پیش شرط ثبت‌نام از نمایندگان دانستن برخی اطلاعات عمومی حقوق بود قطعا مجلس در بعد قانونگذاری و نظارت روان‌تر عمل می‌کرد. البته این به آن معنا نیست که همه آنان حقوقدان باشند بلکه ابزار لازم که دانستن پایه اطلاعات حقوقی است در اختیار همه آنان باشد.»

علیرضا سلیمی نماینده مجلس دیروز در نامه‌ای به نحوه تصویب قانون تجارت در مجلس اعتراض کرد. این اعتراض در حالی است که قریب به ۸۵ سال از زمان تدوین قانون تجارت کشور که در ۶۰۰ ماده و عمدتا با الهام از قانون تجارت ۱۸۰۷ فرانسه و در سال ۱۳۱۱ تدوین شد و در سال ۱۳۴۷ با توجه به تغییر ساختارهای اقتصادی کشور، در قانون تجارت بخش شرکت‌های سهامی اصلاح شد و در ۳۰۰ ماده، مقررات جدیدی برای شرکت‌های سهامی عام و خاص وضع شد.

■ ۱۴ سال قانون تجارت در چنین روزی

در سال ۱۳۸۴ این ضرورت مطرح شد که بعد از چند دهه قانون تجارت کشور مجدد تدوین بشود و همه تلاش‌ها به هیچ سرانجامی نرسید و شورای نگهبان در آن سال با رد لایحه مجلس برای اجرای آزمایشی (کوتاه مدت) قانون جدید تجارت به دلیل عدم وجود فوریت، از نهاد قانونگذاری خواست که قانون تجارت را به صورت دقیق و قطعی تصویب کند.

در سال ۱۳۸۹ در اوایل فروردین علی لاریجانی به عنوان رئیس مجلس وقت، در گفت‌وگوی زنده‌ای که از تلویزیون نیز پخش شد این وعده را داد که قانون تجارت در همان سال به تصویب قطعی برسد. در تمام این سال‌ها مجالس مختلف کشور قوانین مختلف را در اولویت قرار داده اما کمترین توجهی به قانون ۸۵ سال پیش کشور در حوزه تجارت نداشته‌اند. مجلس کنونی نیز در دو سال اخیر به جای تمرکز بر تدوین قوانین مهمی که می‌تواند در حوزه «اقتصاد»، «معیشت مردم» و «کم اثر کردن تحریم‌های خارجی»، اولویت خود را تدوین قوانینی مانند الزام دولت به حفظ دستاوردهای هسته‌ای که حدود و ثغور اینگونه قوانین هیچ‌گاه مشخص نبوده، قرار داده است. آن‌هم در حالی که تدوین قانون تجارت در سه سال اخیر می‌توانست بر اوضاع اقتصادی و معیشتی مردم و بی اثر کردن تحریم‌های بین‌المللی تأثیر مستقیم گذاشته و با سامان دادن به مؤلفه‌های مهمی مانند فرار مالیاتی، مانع از فرار سرمایه گذاری از کشور و تثبیت حلقه‌های فساد و رانت در برخی از حوزه‌های مهم اقتصادی شود.

بر اساس اصل ۸۵ قانون اساسی، مجلس نمی‌تواند اختیار قانونگذاری را به هیئت یا شخصی واگذار کند و در مقابل می‌تواند برحسب ضرورت اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل ۷۲ به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند. همین مسئله باعث شده که یکی از اولویت دارترین و بنیادی‌ترین لوایح تدوین شده پس از انقلاب اسلامی کماکان محل اختلاف بین مجلس و شورای نگهبان باشد. این اختلاف منجر به آن شده که به رغم شکل گیری تحولات مهم در عرصه اقتصاد - تجارت همچنان دعواهای ناشی از وجود چنین قانون به کشور و اقتصاد لطمات جبران ناپذیری وارد کند.

در بخشی از اصل ۸۵ قانون اساسی اشعار می‌شود: «سمت نمایندگی قائم به شخص است و قابل واگذاری به دیگری نیست. مجلس نمی‌تواند اختیار قانون‌گذاری را به شخص یا هیئتی واگذار کند ولی در موارد ضروری می‌تواند اختیار وضع بعضی از قوانین را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون‌های داخلی خود تفویض کند، در این صورت این قوانین در مدتی که مجلس تعیین می‌نماید به صورت آزمایشی اجرا می‌شود و تصویب نهایی آنها با مجلس خواهد بود. همچنین مجلس شورای اسلامی می‌تواند تصویب دایمی اساسنامه سازمان‌ها، شرکت‌ها، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را با رعایت اصل هفتاد و دوم به کمیسیون‌های ذی‌ربط واگذار کند و یا اجازه تصویب آنها را به دولت بدهد...». بر خلاف بسیاری از قوانین کشور و با توجه به تعلل مجالس هفتم، هشتم و نهم جمع کثیری از حقوق‌دانان، وکلا و اساتید دانشگاه با ارائه دیدگاه‌ها و نظرات در جهت تدوین اولیه مفاد حقوقی قانون تجارت، باعث قوام این قانون شده و بستر مناسبی برای تصویب آسان‌تر در مجلس را فراهم کرده‌اند و در چنین شرایطی منتخبان مردم در مجلس می‌توانستند به جای تمرکز بر قوانینی مانند «استانی کردن انتخابات» از تصویب ۱۰۹ قانون تجارت در دو ساعت جلوگیری کنند.

اگر چه تصویب مواد قانون تجارت یک بحث فنی و تخصصی است اما در عین حال هیئت رئیسه مجلس می‌توانست از مخالفان و موافقانی که در حوزه تجارت و حقوق تخصص دارند بخواهد در قالب موافق و مخالف پشت تریبون مجلس قرار گرفته و دیگر نمایندگان را از نقاط ضعف و قوت ماده‌های مورد بحث آگاه کنند و در چنین شرایطی نیاز نبود که مجلس به صورت فله‌ای به ۱۰۹ ماده رأی دهد. مسئله دیگری که می‌توانست مورد توجه قرار بگیرد آن است که رئیس مجلس باید از تصویب دو ساعته ۱۰۹ ماده جلوگیری کرده و به رویکرد مجلس در این باره جهت تخصصی و کارشناسی دهد.

■ عجله ۲ ساعته بعد از ۱۴ سال غفلت!

اینکه همه نمایندگان نمی‌توانند در مباحث تخصصی حقوقی یا اقتصادی صاحب‌نظر باشد قابل درک است اما به‌راستی مجلس دهم نمی‌تواند با تغییر دستور کار خود مبنی بر ارائه نظرات کارشناسی در قالب دعوت کردن از نمایندگان متخصص به عنوان مخالف و موافق و با بررسی دقیق و ماده به ماده قانون تجارت صبر ۸۵ ساله را با تدوین و تصویب یک قانون منسجم و دقیق پایان دهد؟

گزیده خبر

رئیس سازمان پدافند غیرعامل:

ضرب شست دفاعی ایران شبح جنگ را فراری داد

اشراف نیروهای مسلح بر آسمان ایران و ساقط کردن پهپاد جاسوسی امریکا، ضرب شستی بود که با به هم ریختن معادلات نظامی دشمن، شبح جنگ را فراری داد.

به گزارش مهر، سردار غلامرضا جلالی، رئیس سازمان پدافند غیرعامل کشور طی سخن